

SKOG MILJØ

Friluftslivet eksploderer

Ungdom ryddet
ungskogen

Skoleskogdager
på nye måter

7

8

Er mer friluftsliv et problem?	4
Skogselskapet «popper opp».....	6
Norske friluftaktiviteter på timeplanen	7
«Ny vår» for Skogselskapets naturstier.....	8
Mange unge fikk sommerjobb gjennom JOB:U	10
Skoleskogdager i annerledesland	12
Skoleskogdag-i-boks videreføres.....	13
Nye undervisningsarenaer i Østfold	14
Lunden skole vant Skoglekene 2020	15
Smånytt	16
Nye i Skogselskapet	20
Ble inspirert av skogsentreprenør	21
Tidsskrift for Skogbrug	22
Nyhetsklippet.....	22
Skog & Miljø-bildet	23

10

SKOG MILJØ

Utgiver: Det norske Skogselskap
 Wergelandsv. 23B, 0167 Oslo
 Telefon: 23 36 58 50
 E-post: info@skogselskapet.no
 Bankgiro: 7001 05 21198
 ISSN 0803-3943
 Redaktør: Astri Kløvstad
 astri.klovstad@norsk-skogbruk.no
 Grafisk produksjon: Line Dahle/Å jour design
 Trykk: Polinor, www.polinor.no

Annonsepriser (ekskl. mva.):
 1/1 side kr 6 000
 1/2 side kr 3 500
 1/4 side kr 2 000
 1/8 side kr 1 000
 Frist neste nummer: 23. november 2020
 Forside: Startskuddet går for finalen i Skoglekene. Foto: Lars Erik Rønningen

Styret Det norske Skogselskap
 Leder: Randi Dille, Trøndelag
 Nestleder: Bernt-Håvard Øyen, Bergen og Hordaland
 Styremedlemmer: Hallvard Bakka (Rogaland), Mette Kinderås (Troms), Tonje Refseth (Norsk Friluftsliv), Lars Henrik Sundby (Oslo og Akershus), Rannveig J. Kristiansen (Trøndelag, ansattrepresentant)

Det norske Skogselskap er en ideell organisasjon med ca. 9 000 medlemmer fordelt på totalt 16 fylkesskogselskap. Vår visjon er at alle mennesker skal oppleve skog som en verdifull kilde til livskvalitet. Siden 1898 har selskapet utviklet seg fra i starten å sørge for helt nødvendig skogreisning til nå å jobbe med bevisstgjøring rundt skogens viktige rolle i kampen for et bedre klima.

www.skogselskapet.no

Friluftsliv – populært som aldri før

Norge og resten av verden har nå levd med koronasituasjonen i vel et halvt år – og vi har tilpasset oss til dette på ulike måter både i jobbsammenheng og privat. En effekt er at svært mange i Norge benytter skogen og naturen mer aktivt i dag enn det de gjorde før pandemien stengte ned landet.

På Markasamlingen, som Oslo og Omland Friluftsråd og Skogselskapet arrangerte tidligere i september (se egen omtale på side 4 i bladet), fikk vi bekreftet vår antakelse om at både byparker og marka i perioden mars til april hadde tilnærmet en tredobling i bruk, sett i forhold til tilsvarende periode i 2017-19. Av dette kan vi anta at det ga store positive helseeffekter og tilsvarende økonomiske effekter under pandemien mht. bruken av friluftslivsområdene rundt de norske byene.

Skogselskapet ønsker den økte bruken av skog og natur velkommen, men er samtidig opptatt av at allemannsretten skal ha en like sterk forankring knyttet til pliktene og det ansvaret som følger med denne. Dette for å begrense mulige skadevirkninger på sårbar natur og dyreliv samt sikre best mulig friluftslivsopplevelser for dem som oppsøker naturen. I tillegg må det selvsagt vises nødvendige hensyn til skogeierens næringsinteresser. Vi fronter dette gjennom dialog med de ulike organisasjonene, opplæring knyttet til barn og unge og holdningsskapende virksomhet overfor allmenheten (les mer om dette under omtalen av utadrettede aktiviteter).

Gjennom vårt arbeid med skoleskogs dager kan Skogselskapet formidle skikk og bruk i skog og utmark til barn og unge, også til de som ikke driver et organisert friluftsliv.

En viktig oppsummering og erfaring fra Markasamlingen – og vår dialog med de ulike aktørene er at det er mulig å håndtere volumøkningen knyttet til friluftslivet. Men det er da avgjørende å sikre hensiktsmessig tilrettelegging, informasjon og tilstrekkelig kompetanse hos den enkelte friluftslivsbrukeren.

Dette passer godt inn med det prosjektet som Skogselskapet nå arbeider med - som har som målsetning å kartlegge effekter av den økte bruken av utvalgte friluftslivs-områder – som følge av koronarestriksjonene. Og hvordan sikre best mulig informasjon, tilrettelegging, kanalisering etc. for å begrense mulige skadevirkninger av økt press på utvalgte områder. Herunder sikre at de nye brukerne av skog og natur blir glade i denne, tar vare på den og fortsetter å praktisere et friluftsliv også etter at koronaviruset har lagt seg. Erfaringene og kunnskapen som ble presentert på Markasamlingen blir et viktig grunnlag i dette arbeidet.

Vår erfaring er - at det du blir glad i, det tar du også bedre vare på!

Ha en frisk og god høst! 🍃

Trage Ringer

Er mer friluftsliv et problem?

Friluftslivet eksploderer! Det var tittelen på årets Markasamling. Spørsmålet er hvordan man kan organisere og tilrettelegge for friluftslivet, uten å ødelegge naturen – eller skape for store problemer for de som faktisk eier den.

TEKST OG FOTO: JOHS. BJØRNDAL

Oslo og Omland Friluftsråd og Skogselskapet sto faktisk for et arrangement med fysisk fram møte i slutten av september, med befaring i Oslo kommunes skog ved Frognerseteren og fagseminar på Holmenkollen Pressesenter.

FLERE PÅ DO

At friluftslivet har fått et oppsving under koronakrisen er opplest og vedtatt. Det har også vært mange medieoppslag om hvilke problemer det avstedkommer, blant annet med forsøpling. Men ikke alle var enige i at det er snakk om noen eksplosjon. Statistikken som ble presentert var basert på bruken av løpe- og sykkelappen Strava og antallet nettsøk på ulike turmål. Da blir tallene fort store. Men den mest håndfaste informasjonen kom fra seksjonssjef Trond Enkerud i Bymiljøetaten, som kunne fortelle at antallet toalettbesøk på Sognsvann (ja, det finnes faktisk et telleverk i låsen på avlukene) hadde økt fra 70 000 i perioden mars-august 2019, til 117 000 i samme

STOLT GRUNNEIER: Seksjonssjef Trond Enkerud i Bymiljøetaten var stolt over å kunne vise forsamlingen rundt i skogen som Oslo kommune allerede i 1889 kjøpte for å sikre friluftsliv arealer.

LITT MER FRUSTRERT GRUNNEIER: Helge Lindstad har skog ved foten av Vardåsen i Asker. Han opplever økt slitasje, parkering på jordet, mer forsøpling og at et økende antall besøkende tar seg til rette.

periode i år. Altså en betydelig økning, men den var klart størst i april og mai, da såvel treningssentre som utesteder var stengt.

UJEVNT FORDELT

De store friluftslivsorganisasjonene som DnT og Skiforeningen ville heller ikke ta ordet eksplosjon i sin munn, men konstaterte at interessen var økende også før koronakrisen. Det var enighet om at behovet for tilrettelegging er stort – noe som krever mer offentlige midler. Også behovet for opplæring i hvordan man skal te seg i naturen er betydelig, noe som altså har blitt godt synlig i år, da friluftslivet har fått en del nye utøvere som åpenbart ikke har fått med seg hjemme-fra hva som er skikk og bruk i naturen. Det ble imidlertid understreket at problemene stort sett var av lokal karakter, det «nye» friluftslivet utøves jo temmelig klumpvis. – De fleste er jo egentlig alle sauer som liker seg i flokk, sa Marie Selboskar Lier, som driver med friluftsliv-forvaltning i Miljødirektoratet.

– ØKT BELASTNING

Men hva med de stakkars grunneierne som eier et «populært» areal? På

seminaret ble de representert av Helge Lindstad, leder for Asker og Bærum skogeierlag og dermed altså tillitsvalgt i Viken Skog. Han viste bilder av parkering på jordet og nyanlagte terrengsykelstier gjennom plantefelt. – Det er ingen tvil om at belastningen på oss som grunneiere har økt. Vi er ivrige friluftsfolk selv og jeg blir glad når jeg ser barnefamilier på telttur. Men det er ikke alt som er egnet til å glede, stadig flere tar seg til rette og forsøplingen øker. Ingen vil utfordre allemannsretten, men det bør snakkes litt mer om at den også innebærer noen plikter. Det står blant annet i Friluftsloven at man skal «opptre hensynsfullt og med tilstrekkelig varsomhet». Det har ikke alle fått med seg, sa Lindstad.

BEDRE DIALOG – OG MER PENGER

Men verken han eller noen andre tok til orde for at folk bør holde seg hjemme. – Mye kan løses ved bedre samarbeid med aktørene. I Asker får for eksempel vi i skogeierlaget årets turorienteringsposter til gjennomsyn før de settes ut og kartene trykkes. Slik kan vi unngå å lede masse folk – i år var det 1800 deltagere – over nyetablerte plantefelt. Med mer kontakt og bedre informasjon vil forståelsen øke for at også vi grunneiere har en legitim interesse for hva som skjer på arealene våre, sa Lindstad. Og alle de 75 deltagerne på samlingen lot til å være enige om at økt interesse for friluftsliv er positivt uansett synsvinkel, det er også tydelig formulert i stortingsmeldingen om friluftsliv som kom i 2016. Men det har altså foreløpig ikke nedfelt seg i kroner og øre, verken til tilrettelegging eller opplæring. – Idretten får masse penger og det er helt greit. Men også friluftslivet trenger en bedre grunnfinansiering, sa Tom Fremstad, generalsekretær i Oslo og Omland Friluftsråd til slutt. ☞

Skogselskapet «popper opp»

Koronasituasjonen har tvunget oss i Skogselskapet til å tenke nytt og annerledes. Dette gir også muligheter – i form av nye konsepter og måter å bl.a. møte allmennheten og brukere av skog og natur. Bruk av digitale kanaler er et sentralt punkt som det er skrevet flere saker om i Skog & Miljø.

TEKST OG FOTO: TRYGVE ENGER

Som følge av koronasituasjonen har alle de store, utadrettede aktivitetene og møteplassene som kjent måttet avlyses som følge av smittevern hensyn og føringer fra myndighetene. Skogselskapet har gjort tilpasninger til dette og gjennomfører dermed et større antall skoleskogdager og andre mindre arrangementer som er innenfor dagens føringer og de begrensningene som eksisterer. Dette er omtalt flere andre steder i bladet.

Skogselskapet har de siste årene i stor grad prioritert å møte allmenheten på de store etablerte møteplassene og arenaene fordi det har vært viktig og effektivt for å kunne synliggjøre skogens mangesidige betydning. For å kompensere for dette og tilpasse oss dagens smittevernsituasjon har vi derfor utviklet et nytt, fysisk konsept som vi har valgt å kalle Skogselskapets pop-up-arrangement. Dette går i korte trekk ut på at vi reiser ut

for eksempel til godt etablerte og mye brukte utfartsparkeringer for skog- og turområder og setter opp en stand med engasjert personell og materiell for så å gjennomføre natursti, verving av Skogens Brannvoktere og Skogens Vokter-quiz. Dette er aktiviteter som er populære, de skaper oppmerksomhet, stoppeffekt og engasjerer barn og unge. I tillegg vil vi dermed også komme i dialog med de voksne.

Gjennom dette opplegget får vi god anledning til å snakke med publikum om skogens betydning, kretsløpet og allemannsretten og de pliktene og ansvaret som følger med denne. Når dette gjøres i tilknytning til for eksempel den tradisjonelle søndagsturen er effekten og besøket meget vellykket. 🌿

POP UP: Plutselig står de der, Skogselskapets folk, og overøser deg med informasjon og aktiviteter, og gjør skogsturen en opplevelse rikere.

BLID GJENG: For å ivareta smittevernet var gruppene mindre og køene kortere enn tidligere år. Og stemningen var god.

Norske friluftsjaktiviteter på timeplanen

For femte året på rad var mottaks- og voksenopplæringsklasser i Oslo og Akershus invitert med ut for å oppleve skog, natur og friluftslivsaktiviteter. Deltakerne fikk en svært allsidig og opplevelsesrik dag på Sognsvann i Oslo den 8. september.

TEKST OG FOTO: TRYGVE ENGER

Et bredt spekter av friluftslivs- og markaorganisasjonene samarbeider om tiltaket som har fått navnet Flerkulturell Friluftsfest. Det er Oslo og Omland Friluftsråd som er initiativtaker og hovedarrangør og Skogselskapet er med som en sentral samarbeidspart.

Hovedmålgruppen for arrangementet er nyankomne innvandrere i norskopplæringsprogram, både barn, ungdom og voksne. Målet for arrangementet er at elevene skal ha det gøy i naturen, møte andre og bli inspirert og interessert i friluftsliv. Organisasjonene viser fram de

flotte tilbudene og mulighetene som finnes i Marka, og deltakerne får prøve mange fine og morsomme friluftslivsaktiviteter. I fjor deltok nærmere 3000 personer på arrangementet - mens det i år var innført nødvendige koronabegrensninger med to puljer på 200 i hver. Og da fordelt i kohorter og med smittevern i fokus. Deltakerbegrensningene resulterte i kortere køer og bedre tid på hver aktivitet noe som selvsagt ble godt mottatt av de som var til stede.

Arrangementet inneholdt mange spennende og varierte aktiviteter som kanopadling, fiskeing, orientering, klatring og informasjon om utstysordningen fra BUA for å nevne noe.

Skogselskapet stilte med engasjerte medarbeidere og hadde natursti og verving av både Skogens Brannvoktere og Skogens Vokter-quiz. 🌿

IKKE EVIGVARENDE: Naturstiene trenger fornyelse av og til. Nå ønsker Skogselskapet å kartlegge behovet.

«Ny vår» for Skogselskapets naturstier?

Skogselskapets naturstiplakater er utviklet for å skape økt interesse og kunnskap om skogens planter, dyr og flotte naturområder. Det å følge en natursti er i tillegg en fin form for friluftsliv og opp gjennom årene er det etablert en rekke naturstier over hele landet. En utfordring er at vi ikke har oversikt over hvor mange av disse naturstiene befinner seg og hvilken tilstand de er i. Vi antar at det er et stort behov for oppgradering og vedlikehold av mange av naturstiene.

TEKST: OLA GRAM DÆHLEN **FOTO:** ASTRID KLØVSTAD

GAMMELT OG NYTT: Slitne naturstier kan med fordel fornyes. Skogselskapets nye plakater dekker et bredt spekter av temaer og tilbys i fler størrelser, stående og liggende format og med og uten ramme.

For å skaffe nødvendig oversikt arbeider Skogselskapet derfor med å utarbeide et prosjekt for å kartlegge alle utplasserte naturstier. Gjennom prosjektet vil vi registrere tilstand, eierskap, ansvar og eventuelle tillatelser fra grunneier for den enkelte natursti. I tillegg ser vi et behov for å revidere språket i noen av plakatenes, særlig for å tilpasse dem bedre til barn og unge. Planen er å vedlikeholde, supplere og oppgradere eksisterende naturstier, der

områder med mange brukere gis prioritet. Avhengig av finansiering kan det også være aktuelt å tilrettelegge med benker og bord på steder der det ligger til rette for dette. I hvilken grad vi vil gjennomføre dette avhenger av finansiering. Basert på de erfaringene vi har, vil det for nye og oppgraderte naturstier være viktig med planer og avtaler for langsiktig tilsyn og vedlikehold. Vi håper å engasjere Skogselskapets medlemmer til å delta i dette arbeidet. Hvis du vet om en eller flere naturstier som trenger oppgradering og vedlikehold kan du melde fra om dette ved å sende en e-post til info@skogselskapet.no med en beskrivelse av lokalisering og tilstand. ☞

HEDMARK: Elin Lundsbakken har svingt ryddesaga i ungskogen i Åmot kommune i sommer. Foto: Stein S Eide

Mange unge fikk sommerjobb gjennom JOB:U

Årets sommerjobbsesong er over, og flere av skogselskapene rapporterer om vellykkede prosjekter med unge som både har fått innblikk i og erfaring med skogsarbeid, og også har tjent noen kroner i sommer.

TEKST: ASTRI KLØVSTAD

OSLO OG AKERSHUS: Opplæring ble gitt før disse ungdommene tok fatt på jobben i Nes kommune.

– I Hedmark har det vært stor aktivitet med JOB:U, sommerjobb for ungdom i skogen, forteller Lars Erik Rønningen. I samarbeid med kommunene Stor-Elvdal, Åmot, Våler/Åsnes, Grue, Kongsvinger og Eidskog har 50 ungdommer hatt sommerjobb. Av disse var det 29 ungdommer som trengte sertifisering til å jobbe med motorryddesag. De fikk et tredagers kurs på Solør vgs Sønsterud med fokus på sikkerhet og arbeidsteknikk. Flere av ungdommene har jobbet med ungskogpleie i etterkant av at prosjektet ble avsluttet i sommer, og to jobber faktisk med ungskogpleie ut barmarksesongen 2020.

– Prosjektet hadde ikke vært mulig å gjennomføre uten finansiering fra Verdiskapingsfondet, næringen, offentlig forvaltning og ikke minst engasjementet hos de enkelte kommunene. Her har alle gjort en god jobb, sier Rønningen. I Oslo og Akershus har prosjektet vært gjennomført i Nes kommune. Seks ungdommer ryddet 400 mål ungskog etter først å ha gjennomført et todagerskurs i ungskogpleie. Prosjektet var et

BUSKERUD OG TELEMAR: Fire JOB:U-deltakere etter endt ryddeoppdrag i Modum.

samarbeid mellom Skogselskapet, Nes kommune og Viken fylkeskommune, kan vi lese på skogselskapets Facebookside. Buskerud og Telemark har hatt JOB:U-prosjekt i Modum kommune. Også der var deltakerne igjennom et todagers kurs før de ble sluppet løs på ungskogen for alvor. Fire ungdommer deltok i prosjektet som ble avsluttet med pizzaspising og utdeling av kursbevis. Flere av deltakerne ga uttrykk for at dette er arbeid de godt kunne tenke seg å gjøre mer av i følge Facebookoppdateringene til dette skogselskapet. Og i Østfold har ungdom tatt på seg oppdrag for private skogeiere i Sarpsborg kommune, gjennom JOB:U. Arbeidsleder der har vært kursinstruktørene ved Skogkurs, Hans Ole Arnesen og Kåre Ødemark. ☞

Skoleskogdager i annerledesland

Norge har i løpet av det siste drøye halvåret blitt et slags annerledesland. Vi forsto tidlig at våre etter hvert tradisjonsrike Skoleskogdager ved Sognsvann i Oslo ikke kunne gjennomføres som normalt i år. Dette på grunn av risiko for smitte og skolenes pålagte koronarestriksjoner.

TEKST OG FOTO: TORE MOLTEBERG

Da må det tenkes alternativt og den løsningen vi landet på er å tilby skoleskogdager til 5.klasse ved enkeltskoler i Oslo. Vi sendte invitasjoner til skolene via utdanningsetaten og fikk god respons. Til nå har vi plottet inn arrangementer ved 30 skoler og er i full gang med gjennomføringen.

POSITIVE OVERRASKELSER

Siden skolene er frarådet å bruke offentlig kommunikasjon må vi finne områder for gjennomføring av skoleskogdagene i skolenes nærhet. Vi er positivt overrasket over hvor fine skogområder som finnes i gangavstand fra mange skoler i Oslo. Flere skoler ligger praktisk talt inntil markagrensen. Og er det ikke skog i nærheten så finnes det alltid en park.

SKOGENS VOKTER

Til høstens skoleskogdager har vi utviklet en natursti-quiz med tittelen Skogens

OPPGAVER: Ivrige jenter i Skogens Vokter-quiz!

Vokter. Før elevene sendes ut for å svare på de 15 spørsmålene har vi en gjennomgang av de temaene som blir berørt i quizen. Slik gir vi kunnskap og øker sjansene for at elevene skal svare rett. Vi avrunder konkurransen med en felles gjennomgang av svarene og elevene retter sin egen besvarelse.

SKOGENS BRANNVOKTER

Et annet element i arrangementene er en gjennomgang av allemannsrett og ikke minst allemansplikt, gjerne med fokus på bål fyring og fare for skogbrann. Dette avrundes også med en quiz der svarene blir gjennomgått og eleven får hver sin Skogens Brannvokter caps som takk for innsatsen.

SKOGBINGO

Ordet bingo vekker barndomsminner om trange, røykfylte lokaler, røde tussjenner og halve griser i premie. Skogbingo er den rake motsetningen: Her er det full fart og løping for å finne de elementene som etterspørres på bingokupongen. Det er treslag, lav, rennende vann, moser, kongler og spindellev med mer.

FORNØYDE LÆRERE

Så langt har vi fått positive tilbakemeldinger fra de lærerne vi har møtt. De ser våre skoleskogdager som et nyttig supplement til inneundervisning. Det ser til og med ut til at vi har «sådd et frø» hos enkelte lærere, etter følgende utsagn: – Dette var et fint opplegg. Kanskje vi kan lage noe lignende selv, vi som har skogen rett utenfor skolegården. 🌱

Skoleskogdag-i-boks videreføres

Etter en pilotfase hos Skogselskapet i Oppland vil vi nå utvide nedslagsfeltet for prosjektet «Skoleskogdag i boks». Målet med dette prosjektet er å utvikle, produsere og distribuere undervisningsmaterieell til bruk på skoleskogdager ved grunnskoler i Norge. Dette skal være i tilknytning til og som et supplement til Skogselskapets tradisjonelle skoleskogdager.

TEKST: TORE MOLTEBERG

Skoleskogdag-i-boks skal være kostnadsfritt for skolene. Det skal være et tilbud til et utvalg skoler som gjør at de kan arrangere sine egne skogdager. Prosjektet er et av flere som er finansiert med midler fra de sentralt inntrukne rentemidlene fra Landbruksdirektoratet.

Skoleskogdag-i-boks består av en finerkasse med et variert innhold som lærere kan bruke for å gjennomføre aktivitetsdager i skogen. I boksen vil det være en perm med oppskrift på hvordan man kan gjennomføre en skoleskogdag og det vil være tips til aktiviteter. Videre vil det være en komplett «Skogens Vokter» natursti med fasit og kopieringsoriginaler for svarark. Sist, men ikke minst er kassen utstyrt med en knivblokk med 16 spikkekniver, bryne og en greinsaks til å klippe spikkeemner med. Representanter fra Skogselskapet skal

overrekke «Skoleskogdag-i-boks» til motiverte lærere ved et utvalg skoler utover høsten. I denne forbindelsen vil vi gi lærerne en innføring i hvordan de enkelte elementene i boksen kan brukes. Vi håper at Skoleskogdag-i-boks kan bidra til at barn lærer mer om skogen og gjør dem trygge der. Da blir de glade i skogen og forstår betydningen av en aktiv forvaltning. Så tar de også bedre vare på den! 🌱

SKATTKISTE: En sånn boks vil være til god hjelp for lærerne når de skal arrangere egne skoleskogdager.
Foto: May-Sylvi Skinnerlien

Nye undervisnings-arenaer i Østfold

Skogselskapet har tatt initiativet til å utvikle nye undervisningsarenaer for skoleskogs dager i Østfold. Tanken er å inngå avtaler med skogeiere som eier skog nært knyttet til de største byene i Østfold for å skape varige plasser som det kan drives undervisning fra. Både mot skolene igjennom skoleskogs dager, men også fagdager og temakvelder.

TEKST OG FOTO: SKOGSELSKAPET I ØSTFOLD

Skogselskapet i Østfold er selv skogeier og det er tenkt å utvikle slike undervisningsarenaer i flere av Skogselskapet sine egne teiger. De skal ha lett adgang slik at alle kan bruke plassen og ha enkle fasiliteter som gjør at naturopplevelsen blir sterk. Blant annet er Prestebakke skog med husmannsplassen Bråtane tenkt brukt til dette formålet. Plassen her ligger perfekt til med kort avstand til tjern med fiskemuligheter, frivillig vern-områder, skogsområder med høy naturverdi og registrerte leveområder for både ulv,

villsvin, tiur og røy. Videre er artsmangfoldet på husmannsplassen stort da området tidligere har vært oppdyrket. Plassen består i dag av et halvannet etasjes hus i dårlig forfatning som trenger vedlikehold og det er påbegynt brygge med gapahuk nede ved vannkanten.

Nå er plassen klar til nye skoleskogs dager høsten 2020.

Skogselskapet i Østfold fikk i 2019 kr 400 000,- i støtte fra Sparebankstiftelsen DnB i Halden for å kunne gjennomføre vedlikeholdsprosjektet på husmannsplassen.

Det er også inngått samarbeide med Kalnes videregående skole om tilsvarende bruk av skog, og det planlegges nytt undervisnings- og infosenter på Linnekleppen med det samme formålet. 🌿

BYGGING: Ny brygge er under oppføring, og gapahuk kommer.

HUSMANNSPASS: Bråtane undervisningsarena i Prestebakkeskogen.

SEIERSPALLEN: De tre vinnerlagene i Skoglekene 2020. Lunden skole i front med Den gyldne kongle.

Lunden skole vant Skoglekene 2020

23. september gikk finalen for Skoglekene 2020 av stabelen hos Anno Norsk Skogmuseum på Elverum. Det var Lunden skole fra Hamar som gikk av med seieren i år, tett fulgt av Venabygd montessoriskole og Bjørnemyr skole fra Nesodden.

TEKST OG FOTO: TORE MOLTEBERG

Skoglekene er en landsomfattende konkurranse for 5. klasse i barneskolen. Skolene har gjennomført to innledende runder i sin egen nærskog fra januar til mai. Elevarbeidene er sendt inn til vurdering, og det er resultatet av dette som bestemmer hvilke skoler som kommer til finalen. Så er det opp til læreren og klassen å bestemme hvilke 4 elever som skal representere skolen i finalen. Det var i år 111 skoler som var påmeldt og 14 skoler

kvalifiserte seg til finalen. Skoglekene er et samarbeid mellom Skoleskogen, Skogselskapet, Hamar naturskole og Anno Norsk Skogmuseum.

Finalen i Skoglekene skulle vært gjennomført i forbindelse med arrangementet Skog og Vann på Skogmuseet 3. juni. Skog og Vann måtte avlyses, mens finalen i Skoglekene ble utsatt til september. Og vi greide å gjennomføre! 9 av 14 kvalifiserte lag deltok i finalen med liv og lyst. Vinnerlaget fra Lunden skole kunne løfte trofeet Den gyldne kongle høyt over hodet til stor jubel fra resten av klassen og de øvrige lagene. 🌿

Studentbesøk i Hokksund

Norgesplanter AS og Skogselskapet i Buskerud og Telemark fikk i slutten av august besøk av 36 masterstudenter i naturforvaltning fra NMBU. Besøket hos oss er en del av en «bli kjent» runde i samarbeid med landbruksavdelingen hos fylkesmannen i Oslo og Viken. En svært engasjert flokk fikk innføring i temaer som hvorfor eie og drive en planteskole og hvordan førsteklasses skogplanter til skogeiere produseres. I tillegg fikk de naturligvis en god leksjon om Skogselskapets visjoner og arbeidsområder, det var nok et arbeid som falt i smak hos denne gjengen.

Som bonus kunne vi vise studentene et toppmoderne bioenergianlegg som vi er stolte eiere av. Alt i alt en svært interessant formiddag for studentene som nesten ikke rakk neste punkt for dagen, som var en omvisning i Trillemarka naturreservat, fordi de hadde så mange og interessante spørsmål vi hadde lyst til å svare på. Takk for besøket og velkommen igjen.

Nye planer, nye muligheter

Nye skogbruksplaner gir skogeiere oversikt og muligheter. I forbindelse med prosjektet «Økt aktivitet – fokus på skogkultur, skogproduksjon, vann og miljø» inviterte kommunen, Aktivt Skogbruk og Skogselskapet i Østfold skogeiere til tre faglige skogkvelder med skogbruksplan og skogskjøtsel som hovedtema i månedsskiftet august-september.

Det var god oppslutning om skogkveldene. På turen gjennom skogen ble følgende temaer gjennomgått: Planlegging og kontroll av foryngelse, når skal vi gjøre ungskogpleie og hvordan er kvaliteten på det som er utført, og hvordan vet vi

at skogen er hogstmoden. Og selvfølgelig: Hvordan bruke skogbruksplan til å planlegge skogkulturtiltak, og hvilke muligheter gir skogfundsordningen.

Høyt tempo hos Skogselskapet i Hedmark

I tillegg til arbeidet med JOB:U, sommerjobb for ungdom i skogen, har Skogselskapet hatt et familiearrangement på Kynna med 150 besøkende, to høstingsdager med duejakt med 50 elever fra Åsnes ungdomsskole og høstingsdag på Norsk skogmuseum med 175 ungdomsskole elever. Elevene har fått prøvd seg på alt fra saging til natursti og smaking av vilt, sopp og bær. Vi har gjennomført dette med vår gode samarbeidspartner Norges Jeger- og Fiskerforbund Hedmark. I denne perioden har vi også utdannet 325 Skogens brannvoktere. I skrivende stund planlegges flere høstingsdager, finale i skoglekene og andre arrangement for barn og unge.

ASKIM HISTORIELAG - ASKIM MUSEUM Velkommen til naturparken

AKTIVITETSPARK VED ASKIM MUSEUM

Det er under utbygging, og snart ferdig, et uteområde ved Grøtvedt skole i Askim. Området ligger ved Askim museum og det er frivillige som er tilknyttet museet som står ansvarlig for gjennomføringen av prosjektet. Det skal utvikles en undervisningsplass

for elever ved skolen og andre besøkende til museet i Askim. Plassen skal få et nytt amfi, nye benker, opplevelsesløype og natursti med forklarende tekst om treslag og floraen for øvrig rundt på plassen. Skogselskapet er leid inn for å bistå dugnadsgjengen ved museet med gjennomføringen.

BRUKER DRONE TIL OPPLÆRING I SKOGEN

VG2 skog fra Mosjøen vgs, avdeling Marka har hatt et par ukers opplæring i ungskogpleie på Helgeland Skogselskaps eiendom Tuvneset. Ungskogpleie er noe av det viktigste vi holder på med i skogbruket. Jobben som gjøres med planting og påfølgende ungskogpleie er definerende for økonomien når bestandene til slutt skal avvirkes.

I tillegg til å drive ungskogpleie føk det også en drone over elevene av og til, dette er noe skolen gjør for at elevene i etterkant skal få muligheten til å se arbeidet de gjør i fugleperspektiv. Som i neste rekke vil gjøre dem bedre i dette arbeidet. Planen med denne er

å bruke den aktivt i opplæringa og i alle arbeidsoperasjonene en skogsoperatør potensielt kommer ovenfor. På denne måten vil elevene som utdannes ved Marka være bedre rustet for det kommende arbeidslivet.

Skogselskapet opplevde at det var en svært engasjert gjeng med elever som virkelig brant for skogen og skogbruket som var på besøk.

Bidro på Saggrendas reinsdyrprosjekt

Skogselskapet i Buskerud og Telemark har i lang tid hatt en godt samarbeid med en av Norges viktigste utdanningsinstitusjoner for undervisning for skogbruk, Kongsberg vgs avd. Saggrenda. I høst har vi bistått skolen i deres undervisning om registrering, telling og jakt på villreinstammen på Blefjell.

Selve Blefjell har en vinterstamme på ca. 170 dyr, og man regner med en årlig avskytning på 35-40 dyr. Selv om elevene har gått fjellheimen på kryss og tvers, ble det i denne runden ikke sett eller skutt dyr. Reinsdyrene gikk med andre ord vinnende ut av denne runden. Allikevel lærer elevene mye om vilt og viltstell ved å være med på en slik øvelse. Samtidig oppnår de en god porsjon mosjon ved å traske opp og ned fjellene som strekker seg opp mot 1342 m.o.h. (Store Ble). Vi antar at gymlæreren til elevene setter pris på det. Når vi er så mye sammen med elevene går praten lett og mye god skogprat finner sted. Et flott samarbeidsprosjekt. Deres reinsdyrprosjektuke strakk seg fra mandag til fredag, vi hadde kun mulighet til å være med de to første dagene. Vi ser allerede nå frem til neste års «reinsdyruke» med Saggrenda, det er veldig trivelig å kunne bidra til verdifullt arbeid med neste generasjon skogbrukere/naturbrukere.

18 000 skogplanter i jorda

I forkant av vårens planting var mange urolige for tilgangen på arbeidskraft. Med noen koronatilpasninger og noe ekstra midler ble likevel sesongen reddet.

Skogselskapet i Trøndelag plantet over 18 000 planter på eiendommene i Melhus, Verdal og Overhalla. Til å utføre jobben ble totalt fem jenter i alderen 16-22 år engasjert. Hele veien var det med en arbeidsleder som sto for opplæring og oppfølging. Selv med litt hensyn til skole, eksamen etc., kom alle plantene i skogsjorda i god tid før St. Hans.

Jentene er unge, spreke og hadde stor arbeidsvilje. Likevel fikk alle føle på at planting av skog kan være krevende, særlig de siste par dagene da sommervarmen ble intens.

Vi er meget tilfreds med utført jobb – takk for hjelpa!

Skogselskapet i Østfold er medlem i Fredrikstad Aktivitetsråd

Aktivitetsrådet er et talerør inn til kommunen om behov og ressurser for aktiviteter i Fredrikstad som er åpen for alle, og som ikke bygger på konkurranse. Rådet vil ha innflytelse på kommunens ressursbruk i årene fremover, og hvem som har behov for hva. Skogselskapet er medlem i Norsk Friluftsliv. Norsk Friluftsliv er derfor opptatt av at medlemsorganisasjonene også «sitter ved bordet» når ressursfordeling drøftes i Fredrikstad. Skogselskapet har deltatt i tre planleggingsmøter og representerer i en liten «filmsnutt» om hva skogen betyr for et aktivt liv. Spennende arbeid gjenstår med å initiere nye tiltak til den nylig vedtatte kommunedelplanen for idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, «Aktive liv i Fredrikstad».

Ny ansatt i Trøndelag

Skogselskapet i Trøndelag har signert arbeidsavtale med Ås-student Erlend Grande. Erlend er 22 år, oppvokst ved Kvatninga i Overhalla og fullførte en bachelorgrad i skogbruk ved Høgskolen i Innlandet avdeling Evenstad våren 2019. Etter det startet han på en mastergrad i skogfag ved NMBU, og studerer nå mot å bli forskandidat våren 2021. Erlend skal ha ansvar for Skogselskapets oppgaver nord i Trøndelag, samt være prosjektleder for tre større prosjekter i regi av Skogplanter Midt-Norge. Et av prosjektene har Erlend valgt å ta for seg i sin mastergradsoppgave.

Fra 1. juli 2021 starter han i 100 prosent stilling som deles 50:50 mellom Skogselskapet i Trøndelag og datterselskapet Skogplanter Midt-Norge.

Vi ønsker Erlend masse lykke til med studieinnsjutt og velkommen på laget! 🌿

Ny ansatt i Vestfold

Anita Sæterøy er ansatt som ny daglig leder i Skogselskapet i Vestfold. Hun tar over etter Tor Anton Andersen som går av med pensjon. Anita er 42 år og utdannet diplommarkedsfører fra NMH/BI. Hun har erfaring fra markedsføring, konseptutvikling og formidling, friluftsavdeling i barnehage, daglig ledelse av eget firma, design og organisasjonsutvikling. Anita begynte i Skogselskapet i Vestfold 15. september.

Tor Anton vil fortsatt være ansatt som ansvarlig for skogeiendommene til Skogselskapet, og være godt representert i form av sin store og brede kompetanse på skog. Med Anitas bakgrunn fra kommunikasjon og interesse for skog vil de utgjøre et fint team sammen med alle de flotte frivillige i kretsen rundt Skogselskapet, forteller de på Facebook. Velkommen til Anita, og lykke til i ny rolle Tor Anton! 🌿

Ble inspirert av skogsentreprenør

Mathis Stangeby, masterstudent i skogbruk på Ås, ble tildelt kr 35 000 fra Einar L. Yggeseths legat på årsmøtet i Skogselskapet Oslo og Akershus 9. september. Og 25-åringen fra Bærum forklarte hvorfor valget falt på skogbruk.

TEKST OG FOTO: JOHS. BJØRNDAL

– For en god del år siden flyttet jeg sammen med faren min inn til Fyllingen gård i Nordmarka. På nabogården Bonna bodde skogsentreprenøren Håkon Østensen (tidligere Weyer-Larsen) som har hogd for Løvenskiold i en mannsalder. Jeg ble veldig interessert i det han holdt på med og benyttet ofte anledningen til å være med maskinlaget, fortalte Mathis.

– Og jeg ble altså så interessert i skogbruk at jeg begynte å orientere meg i den retningen, via Velg Skog og Skogselskapet fikk jeg vite om mulighetene. Det endte med at jeg tok bachelor i skogbruk på Evenstad, og jeg trivdes så godt med å studere skogbruk at jeg gjerne ville gå videre. Nå tar jeg master på Ås, det betyr mindre tid ute, men et bredere faglig miljø, fortalte han videre. Men noe tid ute har det blitt også i sommer, masteroppgaven til Mathis er nemlig å registrere snutebilleangrep på 50 ulike plantefelt hos Treschow-Fritzøe og

GODT BIDRAG: Mathis Stangeby fikk god hjelp til å kutte studielånet. Det er styret i Skogselskapet Oslo og Akershus som forvalter dette legatet.

Løvenskiold-Fossum, og se om resultatene viser noen sammenheng med hogsthistorikken i området. – Jeg tok kontakt med Norskog og de var veldig hjelpelige med å finne en relevant oppgave. Det er jo fint at noen er interessert i det man holder på med, sa han. Men oppgaven har likevel ikke gitt Mathis Stangeby lyst til å fortsette med forskningen. – Jeg ser vel for meg en framtid som skogbruksleder eller driftsplanlegger, sier han. ☞

Tidsskrift for Skogbrug.

Udgivet af

Det norske Skogselskab.

Nr. 9-10. SEPTEMBER-OKTOBER 1920 28. aarg.

Fri idræt ved skogskolene

Idræt er nu blitt en stor sak i vort land og skogskolene bør være med i teten her. Eleverne har under sine sommerøvelser den bedste anledning til at dyrke idrættens forskjellige sider, den virker gavnlig paa dem selv og de vil under kyndig ledelse av sine lærere ha de bedste betingelser for at bli foregangsmænd hver paa sin kant, naar de forlater skolen.

Stenkjær Skogskole har i flere aar hatt sit idrættstevne på Langvasheimen i Furudal statsskog. Ogsaa i aar blev det holdt under tilslutning av samtlige elever. Skogforvalter Lie og skogvogter Buvarp overvar stevnet. Eleverne hadde i sommerens løp under skogassistent Rustads kyndige ledelse drevet øvelserne meget intenst, og følgen var en ualmindelig skarp konkurranse. Der blev saaledess sat ikke mindre end 4 nye Langvasheimrekorder, hvorhos to fra i fjor. - «Langvandet rundt» ca 4 1/2 km blev slaat av ikke mindre end 6 mand, og lagroning a 5 mand av alle tre taksationspartier. Den første rekord som i fjor blev sat med 25 min 42 sek blev i aar grundig slaat av Alf Letnes med tid 21 min 32,7 sek; den anden - lagroningen ca 1900 m (rekord 1919 10 min 25 sek) av 2det taksationsparti med tid 9 min 40 sek. Av øvrige rekorder blev sat: I kulestøtning (rekord 1919 17,64 m) av Oskar Huseby med 17,86 m og i discokast (rekord 1915 52,04 m) av Arne Lindstrøm med 52,24 m. Som dommere fungerte skogassistenterne Meidell og Rustad. Veiret var desværre ikke det bedste, saa det blev en forholdsvis kold formøielse, ikke mindst for svømmerne. Men det er synd at si, at guttene mistet motet. Herimot taler sterkt de fine resultater.

Premierne blev utdelt av skogforvalter Lie ved en festlig tilstelning.

NYHETS KLIPPET

Nøkkelbiotopene skal overvåkes fra rommet

Skogeierforbundet og Norskog tar i bruk avansert teknologi for å følge opp alle de 70 000 nøkkelbiotopene som skogbruket skal ta vare på.

I et prosjekt finansiert av Norsk Romsenter, Utviklingsfondet for Skogbruket og Skogtiltakfondet har Skogeierforbundet og Norskog utarbeidet en løsning for årlig overvåkning av alle nøkkelbiotopene avsatt i forbindelse med MiS-registreringene i skogbruket. - Vi gjennomførte en pilot i 2019, som ga veldig gode resultater. Og nå i 2020 har vi iverksatt den første nasjonale overvåkningen, og resultatene fra den er rett rundt hjørnet, forteller Hans Asbjørn Sørli i Skogeierforbundet.

Til overvåkningen brukes en satellitt som heter Sentinel-2. Den er satt opp for å overvåke vegetasjon og er derfor godt egnet til dette formålet.

- Fra den henter vi inn så mange skyfrie bilder som mulig fra en sesong og sammenligner de med bilder fra året før, opplyser han.

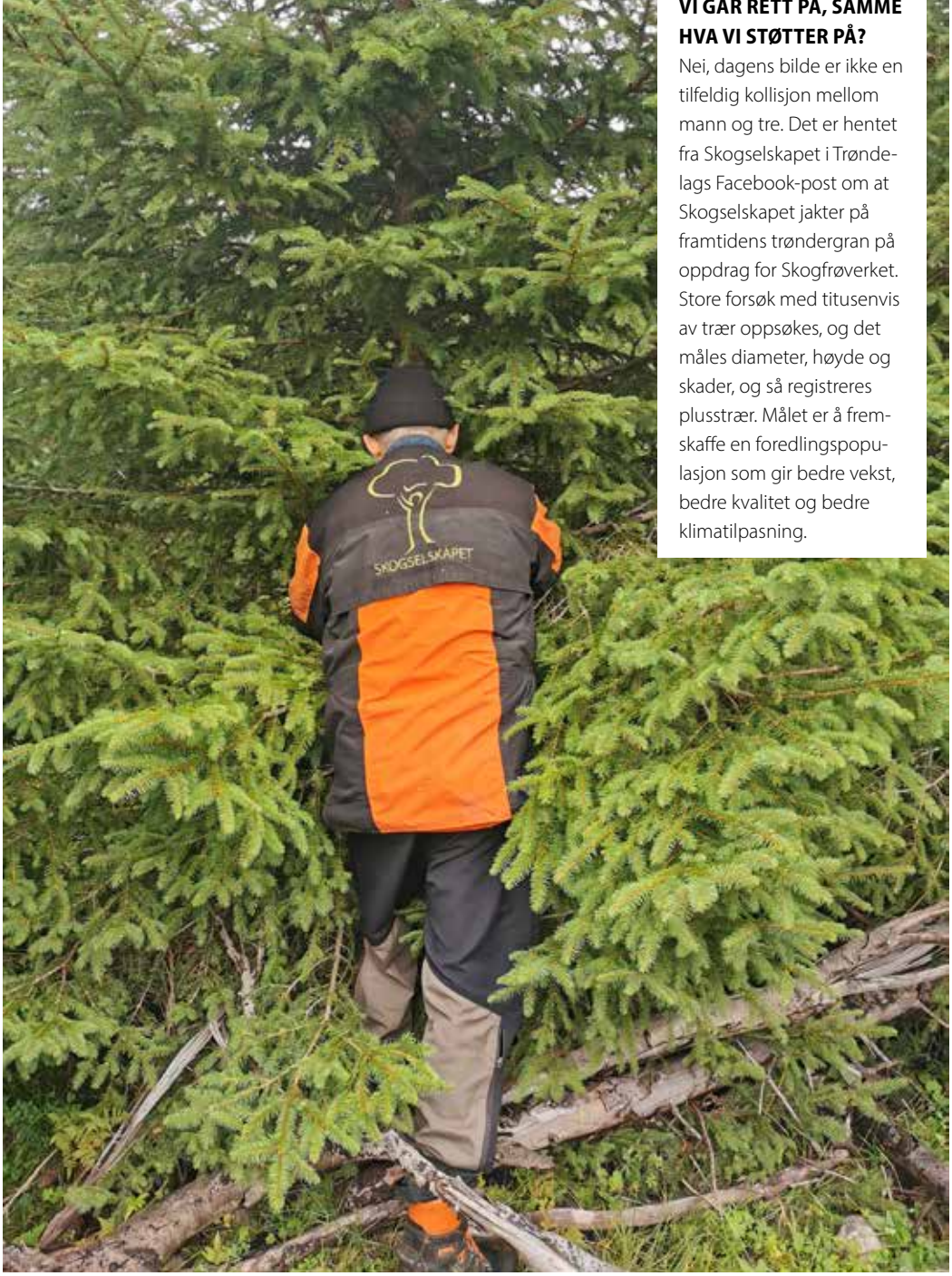
Det er altså så mange som 70 000 nøkkelbiotoper. Godt er det da at både bildeinnhenting og sammenligning kan skje digitalt.

- Vi klipper ut områdene som er nøkkelbiotoper og henter data bare fra dem. Det gjør at datamengden er håndterbar, og sammenligningen skjer digitalt ved bruk av maskinlæring, sier Sørli og forklarer:

-Når vi gjennomfører sammenligningen første gang, gir vi tilbakemeldinger til systemet dersom det har gitt noen feil svar, og da vil det lære av det. Så vi forventer at systemet blir bedre og bedre etter hvert som vi gir det input.

Endringer i en nøkkelbiotop kan skyldes naturlige hendelser som vindfall eller barkbilleangrep eller at den er omdisponert eller flyttet på. Om endringene ikke kan forklares ut fra kart, flybilder og annen informasjon på kontoret, må nøkkelbiotopen besøkes.

Norsk Skogbruk nr 9/2020

VI GÅR RETT PÅ, SAMME HVA VI STØTTER PÅ?

Nei, dagens bilde er ikke en tilfeldig kollisjon mellom mann og tre. Det er hentet fra Skogselskapet i Trøndelags Facebook-post om at Skogselskapet jakter på framtidens trøndergran på oppdrag for Skogfrøverket. Store forsøk med titusenvise av trær oppsøkes, og det måles diameter, høyde og skader, og så registreres plusstrær. Målet er å frem-skaffe en foredlingspopulasjon som gir bedre vekst, bedre kvalitet og bedre klimatilpasning.

HAR DU ET BILDE DU VIL DELE MED OSS?

Send det til info@skogselskapet.no Kanskje kommer det på trykk!

SPIKKEKNIVER

både klassesett og enkeltkniver
kan kjøpes fra vår nettbutikk

Klassesett i knivblokk	kr	4870,-
Spikkekniv med slire	kr	350,-
Slire til spikkekniv	kr	75,-

SKOGSELKAPET

www.skogselskapet.no/shop/